

SPRAWOZDANIE

Z PRZEBIEGU OBRAD I WNIOSKI Z KONFERENCJI NAUKOWEJ
NA TEMAT: „PROBLEMY GOSPODARCZE BESKIDU NISKIEGO”
ZORGANIZOWANEJ W DNIACH 11—13 WRZEŚNIA 1978 ROKU
PRZEZ KOMITET ZAGOSPODAROWANIA ZIEM GÓRSKICH PAN

Trzydniowa konferencja naukowa, mająca na celu przedyskutowanie problemów dotyczących racjonalnego zagospodarowania Beskidu Niskiego, składała się z części referatowej i obrad terenowych.

W dniu 11 września 1978 r. w Krośnie otwarcia konferencji dokonał prof. dr hab. Kazimierz Zabierowski, z-ca przewodniczącego Komitetu Zagospodarowania Ziemi Górskich PAN. W swym wystąpieniu zwrócił uwagę na fakt, że trwałym składnikiem programu działania Komitetu są corocznie organizowane konferencje naukowe i terenowe plenarne zebrania. Mają one na celu zbliżenie nauki do działalności praktycznej w trudnym przedsięwzięciu dostarczenia podstaw dla optymalnego, kompleksowego i nowoczesnego zagospodarowania ziem górskich i podgórskich. Mówca wskazał, że jakkolwiek wiodącymi dla Komitetu są zagadnienia rolnicze i leśne, to jednak muszą one być rozważane w nawiązaniu do specyfiki środowiska przyrodniczego i konieczności ochrony jego zasobów, a także do warunków społeczno-ekonomicznych i przemian zachodzących w tym zakresie. Równocześnie wyraził nadzieję, że obecna konferencja umożliwi wprowadzenie do działalności gospodarczej szeregu wyników badań naukowych, a poruszone w czasie dyskusji i konferencji terenowej trudne jeszcze do rozwiązania zagadnienia wejdą w skład programów badawczych realizowanych przez uczestników konferencji. Następnie w imieniu przewodniczącego Komitetu prof. dr hab. Tadeusza Wojtaszka i własnym przywitał przybyłych na konferencję: sekretarza KW PZPR w Krośnie tow. Marię Marszał, wicewojewodę krośnieńskiego dr Józefa Michnę, wicewojewodę nowosądeckiego mgr Władysława Fabera, wicedyrektora Centralnego Zarządu Lasów Państwowych mgr Czesława Hodóra, przedstawiciela Wydziału V PAN mgr Tadeusza Majsterkiewicza, gości zagranicznych — dr Jana Caputę ze Szwajcarii i dr Konstantina Zelenskiego z Bra-

tysławy, przedstawiciele prasy i radia oraz członków Komitetu Zagospodarowania Ziemi Górskich PAN i Sekcji Karpackiej.

W imieniu władz wojewódzkich uczestników konferencji powitała tow. Maria Marszał, która równocześnie przedstawiła dorobek regionu krośnieńskiego w zakresie realizacji zadań nakreślonych w uchwale XV Plenum KC PZPR. W swym wystąpieniu podkreśliła, że wytwarzanie żywności i rozwój rolnictwa są obecnie i pozostaną również w perspektywie jedną z podstawowych funkcji gospodarczych województwa krośnieńskiego. Produkcja rolnicza województwa, zwłaszcza w jego południowej części, jest silnie uzależniona od zespołu czynników przyrodniczych i ekonomicznych, których układ jest tam specyficzny. Zagospodarowanie terenów górskich nie jest łatwe i wymaga kompleksowego działania — opracowań ze strony nauki i praktyki. Wymaga również mocniejszego niż dotychczas wsparcia ze strony przemysłu. Na zakończenie swojej wypowiedzi złożyła uczestnikom konferencji życzenia, by wnioski i spostrzeżenia były trafne, a opracowania naukowe stały się podstawą do osiągnięcia większych efektów w produkcji artykułów potrzebnych naszej gospodarce, a dla ziemi krośnieńskiej były czynnikiem stymulującym rozwój rolnictwa.

Następnie przystąpiono do wygłaszania referatów i doniesień naukowych związanych tematycznie ze środowiskiem przyrodniczym Beskidu Niskiego oraz gospodarką rolniczą i leśną.

W drugim dniu konferencji miały miejsce obrady terenowe, w czasie których zapoznano się z problematyką gospodarczą Beskidu Niskiego i wynikami prowadzonych prac badawczych. Zaprezentowane zostały wyniki badań nad erozją wodną i wietrzną gleb na stokach z uprawami rolniczymi w okolicy Łęzan — Targowisk — Miejsca Piastowego. Następnie zaznajomiono się ze stanem i perspektywami rozwoju Spółdzielni Kółek Rolniczych w Miejscu Piastowym, a w dalszej kolejności z działalnością Państwowych Przedsiębiorstw Rolnych w Woli Wyżnej i Moszczańcu. W Zootechnicznym Zakładzie Doświadczalnym Instytutu Zootechniki w Odrzechowej uczestnicy konferencji zostali poinformowani o wynikach badań prowadzonych w tej placówce. Na zaporze nowo utworzonego zbiornika wodnego w Besku prof. dr hab. K. Pasternak zapoznał uczestników konferencji z funkcjami tej inwestycji wodnej. W czasie obrad terenowych miała miejsce wymiana poglądów między przedstawicielami nauki i pracownikami zwiedzanych obiektów gospodarczych.

W trzecim dniu konferencji po wysłuchaniu dalszych referatów na temat turystyki odbyła się dyskusja nad referatami i doniesieniami naukowymi. Poniżej zamieszczono krótką treść niektórych wypowiedzi.

Prof. dr hab. E. Ziółek podkreślił, że podstawowym kierunkiem produkcji rolniczej w Beskidzie Niskim powinna być produkcja zwierzęca oparta na paszach pozyskiwanych z trwałych użytków zielonych. Większą

uwagę należy zwracać na prawidłową konserwację pasz. Wskazał na potrzebę opracowania modeli organizacyjnych pastwisk wielkostadnych dla bydła i owiec. Zwrócił uwagę na ścisłe powiązanie zagadnień inwestycyjnych w rolnictwie z potrzebą ochrony środowiska przyrodniczego.

Prof. dr J. Fabijanowski zwrócił uwagę na powiązania zachodzące między gospodarką leśną, wodną i turystyką. Uważał za konieczne przeprowadzenie weryfikacji przebiegu granicy rolno-leśnej. W okresie powojennym zalesieniu uległy częściowo obszary pełnowartościowe dla produkcji rolniczej. Obszary takie należy rolnictwu przywrócić kosztem przeznaczenia pod zalesienia gruntów mniej przydatnych dla rolnictwa.

Prof. dr hab. inż. Z. Capecki stwierdził, że lasy Beskidu Niskiego do niedawna należały do najzdrowszych w kraju, czym wyróżniały się korzystnie od sąsiednich, położonych w Beskidzie Sądeckim i Bieszczadach. Od kilkunastu lat następuje zmniejszanie się odporności wskutek zmian chorobowych zachodzących w drzewostanach jodłowych i mieszanych z udziałem jodły. Jednymi z ważnych czynników chorobowych są przedzenia drzewostanów oraz nadmierne odwodnienie niektórych terenów. Nowym czynnikiem obejmującym te tereny z coraz większym nasileniem są zanieczyszczenia powietrza, na które jodła jest szczególnie wrażliwa. Gwałtowność wzrostu zanieczyszczeń powietrza, których źródła są zarówno lokalne, jak i pozaregionalne, sprawia, że szkodom w lasach może zapobiec tylko ścisłe współdziałanie gospodarki leśnej i władz administracyjnych.

Dyrektor mgr Cz. Hodór nawiązując do wypowiedzi prof. dr J. Fabijanowskiego zaznaczył konieczność kompleksowego rozwiązywania zagadnień rolniczych, leśnych i gospodarki wodnej. Zwrócił uwagę na potrzebę dalszej mechanizacji prac w leśnictwie, ale w takim zakresie, aby nie kolidowało to z zasadami ochrony przyrody. Drugim aspektem właściwej gospodarki leśnej powinna być rozbudowa sieci dróg leśnych, co jest warunkiem właściwej eksploatacji lasów w Beskidzie Niskim.

Wicewojewoda mgr W. Faber nawiązał do referatu prof. dr A. Wrzoska Stwierdził, że przygotowywanie nowych przejść granicznych i tworzenie parków krajobrazowych jest aktualnie realizowane. Przestrzegał przed nadmierną rozbudową sieci dróg leśnych, co może wpłynąć na przekroczenie tzw. etatów rębnych, a byłoby to bardzo niekorzystne dla całokształtu gospodarki narodowej.

Prof. dr hab. K. Pasternak przedstawił wnioski i postulaty w zakresie gospodarki wodnej w Beskidzie Niskim. Największy nacisk należy położyć na małą retencję. Zaproponował rozbudowę szeregu śródpolnych zbiorników wodnych, które spełniałyby rolę „bezpiecznika” przed eutrofizacją cieków wodnych. Istotną sprawą jest racjonalna zabudowa biologiczna zlewni, która powinna być przeprowadzana z całą konsekwencją w możliwie jak najkrótszym czasie. Dla zabezpieczenia wód przed zanieczyszczeniami należy rozbudować sieć oczyszalni ścieków, a czyste zasoby wodne

Beskidu Niskiego wykorzystać w maksymalnym stopniu dla hodowli ryb łososiowatych.

Przebieg obrad konferencji podsumował przewodniczący Komitetu Zagospodarowania Ziemi Górskich PAN prof. dr hab. T. Wojtaszek, który stwierdził, że konferencja spełniła swoje zadanie, ponieważ określiła zakres ramowego programu zagospodarowania i wskazała na zasady racjonalnego działania na obszarze Beskidu Niskiego. Następnie podziękował władzom politycznym i administracyjnym woj. krośnieńskiego za współudział w konferencji i pomoc w jej organizacji. Podziękował również przedstawicielom wszystkich tych obiektów gospodarczych, w których miały miejsce obrady terenowe.

Dokonując syntezy przedstawionych na konferencji referatów i głosów w dyskusji można wymienić następujące wnioski, istotne z punktu widzenia racjonalnego zagospodarowania Beskidu Niskiego.

1. Wyłania się potrzeba dalszego zacieśniania współpracy nauki z praktyką, ze szczególnym zwróceniem uwagi na rozwiązania kompleksowe.
2. Zagadnienia rolnicze i leśne w górach muszą być rozważane w nawiązaniu do specyfiki środowiska przyrodniczego oraz przemian zachodzących w warunkach społeczno-ekonomicznych.
3. Zawód rolnika w górach musi ulec stabilizacji, a poziom ekonomiczny gospodarstw winien zostać zrównany z rolnictwem nizinnym.
4. Podstawowym kierunkiem produkcji rolniczej w Beskidzie Niskim powinna być produkcja zwierzęca oparta na paszach pozyskiwanych z trwałych użytków zielonych.
5. Wyniki badań naukowych wskazują na duże możliwości wzrostu produkcji rolniczej w Beskidzie Niskim. Dla ich uruchomienia konieczne jest zwiększenie nakładów nowoczesnych środków produkcji.
6. Właściwie zaplanować system technicznej obsługi rolnictwa, aby można było świadczyć usługi w sposób racjonalny.
7. Ważną sprawą w zakresie użytkowania ziemi jest weryfikacja granicy rolno-leśnej.
8. Ożywienie i unowocześnienie rolnictwa w górach jest wskazane nie tylko z punktu widzenia wzrostu poziomu produkcji rolniczej, ale również zachowania terenów otwartych jako strefy wypoczynkowej dla ludności miejskiej.
9. Słaby stan zagospodarowania przestrzennego wskazuje na celowość opracowania odrębnego programu aktywizacji gospodarczej rejonu.
10. Należy dla rejonu Beskidu Niskiego opracować szczegółowy program rozwoju infrastruktury technicznej umożliwiający lokalizację bazy turystycznej oraz zabezpieczający środowisko przyrodnicze przed ujemnymi skutkami turystyki.
11. Wprowadzić zakaz rozproszonej zabudowy, a osadnictwo wiejskie objąć ścisłymi planami rozwojowymi.
12. Należy zwiększyć liczbę przejść granicznych w obrębie Beskidu

Niskiego pomiędzy Polską i CSRS.

13. W zakresie gospodarki wodnej szczególna uwaga winna być zwrócona na tzw. małą retencję oraz racjonalną zabudowę biologiczną zlewni górskich.

14. Racjonalne gospodarowanie zasobami przyrody i harmonijny rozwój gospodarczy stanowią w terenach górskich zasadniczy warunek trwałości ekosystemów, a także wzrostu dochodowości ludności tam zamieszkałej.

Kazimierz Zabierowski